

Asia: VN/9727/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle vammaispalvelulain 2 §:n muuttamiseksi

Lausuntopyynnön kysymykset

1. Lausunnonantajan organisaatio

Palveluntuottaja

2. Auttaako elämänvaiheita koskeva säännös yhdessä säännöskohtaisten perusteluiden kanssa arvioimaan, milloin on kyse sellaisesta avun ja tuen tarpeesta, johon tulee vastata vammaispalvelulain mukaisin palveluin?

Ei

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Näkemyksemme mukaan käsitteitä, kuten elämänvaihe tai tavanomainen tarve ei ole määritelty riittävällä tasolla, joka aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta. Elämänvaihe voi olla vaihteleva käsite, eikä välttämättä etene kronologisesti.

Olisi tarkoituksenmukaisempaa käyttää käsitettä elämäntilanne. Määrittely rakentuu palveluntarvearvioon, mutta vaatii moninkertaista tulkintaa useampaan suuntaan, joka voi aiheuttaa tulkintaeroja. Tässä yhteydessä haluamme myös korostaa, että palveluiden järjestämisvastuullisen on tärkeää pitää huolta palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelmien ajantasaisuudesta.

Huolenamme on, että siirrytään uudelleen kohti diagnoosiperusteisuutta. Lainsäädännön perusteluissa on kohtia, joissa on avattu varsin tarkkaan, ketä asia koskee, ja osassa ei.

3. Turvaako esitys vammaispalveluita aiemmin saaneiden vammaisten henkilöiden oikeuden saada vammaispalveluita myös ikääntyessä?

En osaa sanoa

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Olemme huolissamme, että esityksessä yritetään niputtaa ihmisiä kokonaisuuksiksi, mutta varsinainen ydin pitäisi olla yksilöllisyys. Näemme suurena riskinä, että henkilö siirretään tietyn iän myötä ikääntyneiden palveluihin. Palveluissa tulisi pyrkiä huomioimaan yksilölliset tarpeet ja toimintatavat.

Tiedon keräämisessä on olennaista osallisuuden tukemisen menetelmät. RAI toimii osalla vammaisista henkilöistä ja osalla ei. Haluamme korostaa, ettei RAI voi olla ainoa määriteltävä menetelmä. Ja mikäli määritellään yksi menetelmä, olisi syytä määritellä myös muut käytettävät menetelmät.

4. Täydentääkö elämänvaiheita koskeva säännösehdotus jo hyväksyttyä soveltamisalakokonaisuutta riittävästi sen turvaamiseksi, että vammaispalvelulaki säilyy erityislakina?

Ei

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Elämänvaiheiden käsite tekee kokonaisuudesta tulkinnallisesti haastavan, sillä elämänvaiheet eivät etene kronologisesti, vaan rajat ovat epäselviä ja vaikeasti määriteltävissä. Paljon tulkinnanvaraisuutta sisältävä kokonaisuus voi johtaa siihen, että vammaisten henkilöiden pääsy palveluihin pahimmillaan vaarantuu. Esityksen vaikutusten arviointi ja vaikutusten seurantaan liittyvät toimenpiteet ovat mielestämme puutteelliset.

Olemme huolissamme, että esitys menee koko ajan kauemmaksi vammaisuus- ja toimintarajoite-käsityksestä ja yksilöllisen elämäntilanteen huomioimisesta. Pelkäämme myös, että tämä saattaa olla tulkinnallisesti haastava kokonaisuus, jos näiden ohella tulee peilata elämänvaihe-käsitteeseen. Myös elämän vaiheiden rajojen erottaminen vaikeaa. Olemme myös huolissamme, koska esityksessä ei ole kunnolla avattu, mihin esitetty säästösumma perustuu ja millaisia vaikutuksia tulee olemaan ja miten ne arvioidaan. Kannamme myös huolta, onko vammaispalvelulain asema erityislakina uhhattuna.

5. Mitä muuta haluat sanoa esityksestä?

On tärkeää, että soveltamisohjeita tarkennetaan, mutta tulkinnassa on liikaa riskikohtia.

Palveluntuottajana olemme huolissamme, missä henkilö saa tarkoituksenmukaista palvelua (ikäntyminen vs. vammaispalvelut). Vammaisuus tuo suurempaa palvelutarvetta ja ikähoivassa palvelutarpeiden vaihtelu yksilöiden välillä ei pystytä huomioimaan yhtä hyvin.

Tuominen-Hakoila Miinukka
Diakonissalaitos

